

نحیف و "بی بنیه"

ارزیابی مهندس علی اصغر بهنام نادری، مدیر امور اقتصادی و بین الملل شرکت احداث صنعت

نظام بانکی چشم بپوشیم. سیستم بانکی در کشور ما روان نیست و این معضل باعث می شود زمانی که تولید کننده به یاری نظام بانکی نیاز دارد، نظام بانکی نتواند در زمان مورد انتظار به کمک تولید کننده بشتابد. علاوه بر این، چنین سیستمی باعث طولانی شدن فرآیند تولید و در نتیجه، افزایش قیمت تمام شده می شود که این مورد،

اگر بخواهیم نگاه کلی به مشکلات صنعت در کشور داشته باشیم، باید به مسأله تغییرات مداوم، بسیار زیاد و کوتاه مدت قوانین در کشور اشاره کنیم. این تغییرات باعث شده اند که بسیاری از شاخصه ها و ورودی ها برای صنعت گر ایرانی کاملاً مشخص نباشند و به تبع آن نتواند کنترلی روی وضعیت موجود داشت.

چرخه تورم و مشکلات تولیدی را تشدید می کند. بخش دیگری از مشکلات به برخی از تولید کنندگان برمی گردد. در کشور ما صاحبان سرمایه، عموماً فرهنگ تحمل فرآیند تولید را ندارند. برای یک مکانیزم تولیدی - از طرح کسب و کار و مجوزهای اولیه گرفته تا اجرا و ساخت آن - باید زمانی سپری شود که هدف به بار بنشینند. منتهی این تحمل پذیری در نظام تولیدی ما وجود ندارد. البته در همین زمینه، آیین نامه ها و قوانینی در کشور وجود دارند که انگیزه تولید را از تولید کننده می گیرند.

بحث دیگری که در خصوص وضعیت تولیدی در کشور مطرح است، نظام مالیاتی است. در این باره، اگر چه نقیصه هایی وجود دارند، اما اگر منصفانه قضاوت کنیم، باید اذعان کنیم که چندان هم با کشورهای هم تراز خود تفاوت نداریم. مشکل آنجا است که ما از قدیم، نسبت به چنین رویکردی غریبه بوده ایم و اکنون که می خواهیم از اقتصاد نفتی فاصله بگیریم، تا حدی برایمان سخت بوده و به ما فشار وارد می کند.

راهکارهای برون رفت

در حال حاضر، با توجه به دنیای امروزی که یک دنیای مدرن با خواسته های مدرن است، باید نسبت به اصلاح قوانین موجود در صنعت که مربوط به ۴۰ تا ۵۰ سال گذشته و عاملی دست و پاگیر برای صنعت گران می باشند اقدام نماییم. باید بسترها را آماده کنیم و با توجه به نیاز روز جلو رویم. علاوه بر این، بخش خصوصی کشور هم باید تفکر سنتی خود را کنار بگذارد. ما در حال حاضر، بخش خصوصی پُرتوان و به اصطلاح "جان و بنیه دار" نداریم. اگر بخش خصوصی ما با اتکا به خود و یا حداقل ۲۰ درصد اتکا به منابع بانکی و کمک دولتی به سمت تولید روی بیاورد، بسیاری از مشکلات ما رفع می شوند.

اگر بتوانیم نسبت به ثبات قوانین اقدام نماییم، بسیاری از مشکلات بخش صنعت حل می شوند.

به عنوان مثال، در خلال ماه های اخیر شاهد کنترل سطح عمومی قیمت ها - یکی از معضلات بخش تولیدی در ایران - بوده ایم که این مسأله به عدم تغییر قوانین باز می گردد.

البته گفتنی است سیاست های انقباضی کشور، خود تأثیر زیادی بر وضعیت عدم افزایش تورم در جامعه داشته اند. مضاف بر این، همین وضعیت رکودی در تورم که ناشی از سیاست های انقباضی بوده، در تورم سال های قبل نیز تأثیر گذاشته و مشاهده می کنیم عوامل تأثیر گذار بر اقتصاد، در یک چرخه با یکدیگر در ارتباط هستند و هر کدام بر دیگری تأثیر می گذارند. به همین دلیل، اگر برای رفع رکود و افزایش اشتغال که نیازمند سیاست های انبساطی است، تزریقی در اقتصاد داشته باشیم، احتمال آن که مجدداً شاهد رشد تورم و متعاقباً افزایش مشکلات تولیدی صنایع در کشور باشیم، زیاد است.

با توجه به این مطلب، جهت آن که از مشکل تورم رکودی برای همیشه خلاص شویم، باید به یکسان سازی قیمت ها در تمام کالاها روی بیاوریم و قید پرداخت یارانه به کالاها را در اقتصاد بزنیم.

نظام بانکی و مالیات

مشکلات بانکی ما زیادند و این مشکلات بر کاهش توان و رقابت صنایع تأثیر گذار بوده اند، اما در اقتصاد ما فرهنگ غلطی از گذشته وجود داشته و آن این بوده است که عموماً تولید کنندگان ایرانی، متکی به منابع حمایتی برای تولید هستند و کمتر تولید کننده ای را می توان پیدا کرد که سرمایه اولیه تولید را خود آورده باشد. البته نباید فراموش کرد که مشکلات تأمین مالی بنگاه های تولیدی از طریق نظام بانکی، کم و بیش به سیاست انقباضی بانک مرکزی هم برمی گردند. البته ذکر این مسایل دلیل نمی شود که از نقایص

راستای رشد تولیدات کشور قرار گرفته است.

اما واقعیت چیز دیگری است. برآورد کارشناسان «اقتصاد ایران» نشان می دهد، بدهی های دولت به سیستم بانکی نسبت به محصول ناخالص داخلی، در خلال دهه ۸۰ افزایش داشته و این مسأله علاوه بر اتلاف منابع، فقدان شفافیت در عملکرد مالی دولتی را هم نشان می دهد.

پیشنهادات «اقتصاد ایران»

با توجه به مشکلاتی که بر شمرده شد، پیشنهاد ما در درجه اول درک ایدئولوژی اقتصاد مبتنی بر رقابت است که آن هم چیزی جز حضور مستمر و واقعی بخش خصوصی نیست. خصوصی سازی های اخیر و به اصطلاح "از این جیب به آن جیب کردن"، راه توسعه صنعتی نیست. باید برای گسترش فضای رقابتی در کشور همت بیشتری به خرج داد. از میان برداشتن انحصارات و موانع ورود به بازار، مبارزه با فساد اداری و اقتصادی، شفاف سازی اطلاعات، اصلاح سیاست های پولی، مالی، بانکی و ارزی جهت رونق تجارت داخلی و خارجی، اهمیت دادن به نهضت کاهش قیمت تمام شده و بکار گیری مدیران بنگاه های موفق اقتصادی و تجاری در عرصه تصمیم گیری صنعت، مواردی هستند که می توانند صنعت ایران را به بلوغ برسانند.

بر این اساس پیشنهاد می کنیم کمیته ای تحت نام "کمیته توسعه صنعت"، متشکل از مدیران صنایع برتر بخش خصوصی تشکیل گردد که اجازه تصمیم گیری در عرصه صنعت را داشته باشند. همچنین جهت هماهنگی بیشتر با نهادها و وزارتخانه ها، اعضای دیگر این کمیته می توانند ریاست بانک مرکزی، وزیر صنایع و معادن، وزیر اقتصاد و دارایی و وزیر بازرگانی باشند که هر کدام رأی مساوی با بقیه اعضا داشته باشند. کمیته مزبور می تواند با برگزاری جلسات ماهانه، راه های کمک رسانی به صنایع را ارزیابی کرده و در نهایت آنها را در دستور کار قرار دهد.

به طور قطع، بیان مشکلات صنایع به طور مستقیم و "رو در رو" با افراد مسؤول و تصمیم گیر می تواند بسیاری از دردهای صنعت بیمار ایران را درمان کند. ■

تولید در صنعت توسعه محور هزار تَن

سال	فولاد خام	پتروشیمی	سیمان	خودروی سواری (دستگاه)
۵۷	۳۷۶	۱،۶۰۴	۷،۱۵۰	۱۰۴،۸۹۳
۵۸	۶۳۳	۱،۵۵۴	۷،۶۲۰	۶۸،۷۲۰
۵۹	۵۶۹	۹۲۵	۷،۸۹۵	۷۰،۵۵۳
۷۴	۴،۵۸۱	۸،۷۳۳	۱۷،۴۹۱	۷۵،۶۷۸
۷۵	۵،۸۹۶	۱۰،۳۷۴	۱۷،۸۰۶	۹۴،۴۰۳
۷۶	۶،۰۵۹	۱۰،۸۱۷	۱۹،۳۷۶	۱۳۳،۸۵۱
۸۴	۹،۶۰۴	۱۵،۷۵۶	۳۲،۶۳۴	۸۱۰،۰۰۰
۸۵	۱۰،۲۰۰	۱۷،۹۹۴	۳۵،۳۰۸	۹۱۸،۵۸۳
۸۶	۱۰،۲۹۸	۱۳،۸۷۰	۴۰،۰۲۷	۹۴۳،۳۹۶
۸۷	۱۰،۴۸۳	۳۰،۴۰۰	۴۴،۴۰۰	۱،۰۵۷،۶۳۳

استخراج: واحد تحقیقات «اقتصاد ایران» از بانک مرکزی